

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 14.

Indult Bétsből, Kedden, Augustus' 16-dikán, 1831.

Belga Ország.

A' Belga Moniteur Aug. 2-káról, egy Utolírásban jelenti: „Ma dél után 4 óraker az Igazgatósékhöz a' következő levél küldetett, mellyben General Chassé az Antverpiai fellegvárból, a' Hollandiai Király nevében a' m. E. Nov. 5-kén kötött fegyverszünet hivatalosan felmondja, és az ellenségeskedéseknek új elkezdését megizeni. Mi nem akarunk annak vizsgálásába bocsátkozni, hogy valyon van e' és mitóadás jussa a' Hollandiai Igazgatósékhöz ehez a' magaviselethez; elég légyen rövideden kinyilatkoztatni, hogy mi a' kihívást elfogadjuk, és az erőnek erőt szegzünk ellenébe. Eljött az idő, mellyben új Energiát kell kifejtenuk és megfelelőnünk annak a' felszólításnak, mellyet hozzánk a' Király a' thronusba üléskor bocsátott. Az említett levél így hangzik: „Antverpiának fellegvára. Aug. 1 napj. 1831. — General Ur! Felsőbb parantsolatok szerént, mellyek hozzám ma érkeztek, vagyon szerentsém az Urat ezennel tudósítani, hogy minekutánna Ő Fge Németalföldnek Királya az ellenségeskedésnek újra elkezdését magában eltökéllette; a' fegyvernyugvának — melly a' Fellegvár és a' város között Nov. 5-kén 1830 kötött — fel kell mondatatni, a' mi ezennel történik. Annak okáért az ellenségeskedések háromszor 24 órák mulva, a' f. H. 4 kén tsötörtö-

kön estvéli 10 edfél óraker újra elfognak kezdődni. Midőn én a' szerzett Egyességkötésnek kiszabását részemről e' szerént tellyesítem (az ellenségedés elkezdésének előre való megizenése által) számot tartok rá, hogy ez a' kiszabott határidő az Urak részéről is megtartatik, és egyszersmind jelentem, hogy ha az a' kiszabott óráig szoroson meg nem tartatnék; ha a' mi közösülésünk elvágatálnék, vagy ez alatt az idő alatt akármi más (ostromi-) munkák tétetnének; én azonnal kéntelen leszek az ellenségeskedést egyszeriben elkezdettetni. Fogadja el az Ur tiszteletemnek bizonyítását 's a' t. Az Antverpiai Fellegvárnak Kommandánsa General Báró Chassé.“

Lüttich Aug. 3 kán. Tegnapestve egy Kurír, melly vagy Antverpiából, vagy Brüsszelből jött, Ő Felségéhez tudósításokat hozott. A' tudósítások nagyon fontosok lehettek, mivel a' Király azonnal elutazott Lüttichből Brüsszelbe Ő Fge tegnap estvéli 9 óraker indult el, és így ma reggel 4 vagy 5 óra tájban a' fővárosban lehetett. A' háborúki-kerülhetetlennek látszik.

Hollandia.

Hága Aug. 4 kén. Ő Fgéhez a' t. borból a' következő haditudósítás érkezett: „Főhadiszállás Baerle-Hertog Aug. 3-kán 1831. — Vagyon szerentsém

Felségednek jelenteni, hogy a' tábornak első mozdulása, megesett és annak következtetésében az első Osztály előnyomult Baerle-Hertogba és az előörök Sondereygen és Baerle Brugge mellett állanak. Amaz előbb helyen egy tsata esett a' 2 dik vadász bataillon és az ellenség között. A' vadász bataillonból három önkéntesek sebet kaptak, az ellenség hátra húzta magát Merxplasba. — A' második Osztály Poppel és Veelde helységeket megszállotta és előörjei Eel és Ravels között állanak, hol az én szemeim előtt egy tsata történt a' 18 ik regimentnek második bataillonja és az ellenségnek lovassai és vadászszai között. A' nevezett bataillon az ellenséget a' házakból és a' közel fekvő tseréből kiűzte: A' Szász-Veimári Hertzeg és Oberster Baggelaar gyalog vezérlettek kitetsző bátorsággal a' nevezett bataillont az ellenségre. — Vagyon szerentsém Tegelaar Majort, ki a' bataillont kommandírozza, Felségednek különös kegyelmébe ajánlani. — A' lovasság Gen. Post kommandója alatt, és a' tartalék-Artilléria Alphen mellett táborozik. Az első és második Osztályjal, a' mejj vasas Brigadával és a' lovas Artilleriának három Batteriáival ma előbb akarok mozdulni és Turnhout-otszán-dekozom elfoglalni; (Aláírás) A' tábornak fővezére Vilhelm Oraniai Hertzeg.

Rotterdam Aug. 4 kén. Az eddig Belgiummal diplomatikai úton üzött, de hasztalanul üzött Alkudozásoknak hirtelen megfordulása és háborúvá válása, itten valamint egész Hollandiában igen kellemetes bényomást szerzett. A' régi hazaszeretet és teltre vágyás felébredt, és többé nem a' kereskedő, hanem a' hadhoz szokott és győzedelemről álmádozó népet látja az ember maga előtt. — Ebben a' pillantásban jó a' híre, hogy az Oraniai Hertzeg Turnhout váro-

sát elfoglalta, és ottan 300 belga gránátérosokat fogságba ejtett.

L e n g y e l O r s z á g.

Varsó Jul. 29-kén. A' Követekháza' tegnap kétszer tartott Ülést, délelőtt és délután. A' délelőtti Ülésben Jelovicki Ur sürgette, hogy az Országgyűlés botsásson Angliához és Frantzia Országához egy Felirást. De javallatja felől, jóllehet hosszszas vitatás folya felette, semmit sem végeztek. Szó volt arról is, hogy a' Magyarokhoz készített köszönő Felírás kinyomtatassék. — A' délutáni Ülésben Zvierkovski Ur — (egyike a' 27 ikben tartott nagy haditanátsbaki-küldött Követeknek) referált a' Gyűlésnek a' tegnapelőtti haditanáts-Ülésrölekképpen: „Méltóságos Követek Háza! A' Kiküldöttség, a' f. H. 25-kán hozott ország végzésnek következtetésében, egy hadi tanátsot ült az Igazgatóságoknak tagjaival, a' Generalissimussal, és több haditisztekkel. Az Igazgatóságok, a' fővezér és a' Hadi Minister rajzolatot adtak a' tábornak, a' hadiszéreknek és eleségnek állapotjáról, a' fővárosnak felproviántoztatásáról, egyszóval mindenről a' mi tsak védelmére való az Orzágnak, oltalmunkra az ellenséges seregek ellen, és arra való, hogy a' Haza oltalmazóival elértesse a' tzelt, mellynek kedvéért a' hartz Éjszaknak Oriásával kezdődött. A' fővezér titokban kívánta tartani a' váraknak őrizeteit; annál fogva e' részben megnyugtattuk magunkat, mihelyest bizonyította, hogy az Őrizetek a' várakban elégségesek. Az Országvégzésnek értelme szerént, a' tanátskozáss mindenek felett a' Jelent, és a' jöendőre nézve a' tejendő rendszabásokat illette. De megengedi és kimenti a' Méltóságos Követek háza, hahogy az egyes dolgoknak, Plánomoknak és rendeleteknek

kijelentését még egy darab időre fátyollal kell betakarnunk. Ez a halgatás szükséges, hogy tzeljainkból az ellenség semmit meg ne tudhasson. — Mind az Igazgatóságok, mind a Követek házának kiküldött tagjai és a jelenlévő haditisztek számos magyarázatokat és felvilágosításokat kívántak, mellyeket a Generalissimus katonás nyíltsággal azonnal megadott, megújítván több ízben annak erősítését, hogy ő — minekutánna egyszer elszánta magát, hogy a Nemzeti ügyet utolsó tsepp vérig oltalmazza. — semmi másról nem gondolkozik mint a halálos viadalról, és a lengyel tábor valamint eddig, boldog és boldogtalan történetek között, mindenkor egyforma maradt, úgy most is felelmes fog lenni az ellenségnek; ezzel a bizonyos gondolatlat fogja ő azt a győzedelemre vezérelni. — Nem titkolhatjuk el, hogy a mi táborunk számára nevezetesen az ellenségével, de a hol szabad emberek hartzolnak, ott a viadal nem lehet kétséges. A hat hónapos háború meggyengítette ugyan seregeinket, de azért még most is vannak annyi, sőt több gyalogjaink mint Febr. 19-ike és 25-ke előtt, az ellenségnek pedig alig maradt meg hajdani erejének fele része: Lovassaink beletanultak a katonai manőverekbe, és egészen katonai színt mutatnak. — A hadiszereknél gyűjteményjére nézve bizonytalansággal erősítette a Generalissimus és a Hadi Minister, hogy ebben a tekintetben még a leggondosabb aggodalom is megnyughatik. Ujjonnan öntött lengyel ágyúink, számszerent 20, még pedig minden hozzávalóval tökéletesen felkészítve, ma mennek el a táborhoz és ki-pótólják azoknak helyét, mellyeket testvéreinknek oltalmára (Litvániába) elküldöttünk. A közönséges Felkelesen kívül, mellyhez a Hazának minden veszedelmekor kivétel nélkül mindenek sietnek,

még számos és gyakorlott tartalékok várják minden pillantásban az előintettetést. Ezek szerent a mi hadierőnknek állapota egyáltalában megalégítő, és a közönséges aggodalmat egészen megnyughatja. Vagyon még nekünk karunk elég, hartzolni az ellenséggel; tetemes számú Önkéntesek sietnek hozzánk, és az Öszveírtak kaszával kezekben várják a megszollittatást az indulásra; és mi már sokkal elebb volnánk. Függetlenségünk kivivásának ügyében, ha a szomszéd Hatalmasságok szüntelen nem gátolnának bennünket a legszükségesebb közülsélesekben, mellyekhez pedig minden Nemzetnek tagadhatatlan jussa van. — A tanátskozásban nem felejtkezünk el Litvaniáról is, Samogitiáról, Volhyniáról, Podoliáról és Ukrianiáról emlékezni. Az Igazgatóságok bizonyossá tette fele a Riküldöttséget, hogy az Országgyűlésnek Nyilatkoztatása — melly az Orosz Ország által elvett lengyel tartományoknak sorsát az Ország azon részének, melly most a Királyság nevet viseli, sorsával örökösen egybeketi — egész kiterjedésében törvény volt ő előtte. A Generalissimus figyelmetessé tétetett az alvezéreknek jó megválasztására, a közvélekedésre, az akadályokra a hadi Operatioknak folyamatjában, és az igasságra a jutalmaknak kiosztásában. A tanátskozást végre bérekesztette az Egyetértésnek és bizodalomnak lelke, mellynek a fővezért, ki a Nemzeti seregeket harczra vezérli késérni kell. — Az állhatatosság és rettenhetetlenség jussan el ama léptsőre, mellyre a polgaroknak magaelszánása és a katonáknak vitezése már eljutott, és — győzedelmeskedni fogunk az Ország ellenségein. Am legyen a főváros, legyen a Visztulának jobb vagy bal partja, legyen Litvánia vagy Ukrania a tsatapiatz; mindenütt lengyel föld iszsza az ellenség vérét, mindenütt sa-

ját földünkön vagyunk mi, mint meg-
boszszullói a' Pétervári Udvartól rajtunk
elkövetett méltatlanságoknak; vagy ha
meggyőzettelünk, ellenségünknek pusztaságnál omladékoknál és holtestek rakásainál egyebet nem hagyunk. Tsak ne tsüggedjünk el ebben a' szent hartzban; lehetetlen hogy a' népek és Kabinétok annak tovább is vesztég nézői maradjanak. — Az Országháza ezzel a' relational tellyesen meg volt elégedve, és egyszerűben elvégeztetett, hogy a' Nemzethez és a' táborhoz az Országgyűlés nevében egy Proclamatívó botsáttassék, mellyben közönségessé tétessék, hogy a' nagy Haditanátsnak kinevezésében egyedül a' volt a' Nemzet Képviselőnek tzelja, hogy a' Nemzet hadierejének miben létét szorosan kitanalja és megesmérje; és hogy abból az Országgyűlés azt az örvendetes meggyőződést vette, hogy az Ország hadi ereje a' Nemzet által Európa színe előtt kihirdettetelt tzeloknak egészen megfelel; ezt a' meggyőződést az Országgyűlés az Egész Nemzettel közleni, 's a' t. és inti egyszersmind a' katonákat a' tsüggedhetlenségre és a' polgárokat az egy akaratra.

A' Varsói Ujságlevelék midőn elbeszelnék, hogy a' felelem és kitsinhi-tőség az aggódóknak és kételkedőknek elméjéből egyszerűben eltűnt, midőn 27-ikben a' Haditanátsból kijövő Követeknek ábrázatján a' megelegetést és vidámságot látnák — így szöllanak: „Ime elősiet a' hartzok után a' lengyel Vitéz seregnak vezére a' fővárosba, hogy a' Haza Atyjait megnyugtassa, 's szívének érzéseit kiöntse és — a' félelem egyszerűen eltűnt, a' bizodalmatlanságnak és mérge gyanúnak kísértete porrá lett; a' vitézségnek és virtusnak megszöllamlása a' régi bizodalmat és bátorságot visszahozta. Mi az oka hogy ilyen bizodalmas értekezést, mi olly ritkán látunk? Mön-

nyit nem nyert volna a' köz ügy az ilyen öszvejövetelek és egymásnak költsönös megértése által!

Varsó Aug. 4 kén. Generalissimus Skrzynecki Aug. 2-dikán elútazott a' táborhoz, melly a' Bzur a vize hoszában fekszik. Feldmarsal Paskevits főhadiszállása Aug. 1 napján Kutnóban volt; Seregei között szoros a' fenyíték, katonái nem rabolnak mint ez előtt, sőt, sőt még a' kozákok is; kik Sochaczew körül szaguldoztak, mindent kész pénzel fizettek. — General Dembinski 4000 emberrel (kiknek nagyobb része lovasság) és 6 ágyúval a' Litvániai Expeditióból vissza jött és tegnap megérkezett Pragaba. Midőn Gielgud és Chlapovski Generalok eltökéllének magokban, hogy a' burkus földre fussanak, General Dembinski elvált tőlök azzal a' kemény maga elhatározásával, hogy magát Lengyelországba török szakad keresztül vágja. Keresztül is vágta, 80 mértföldnyi mars után a' pusztákon és erdőkön keresztül, az Oroszoktól szüntelen üldöztetve, sokszor környülkerittetve, megtámadtatva és a' maga megadásra felszöllittatva — számtalan nyomorúságok és hartzok között útát tudott vágni magának Varsó ig.

Plater Grófné, a' ki Samogitiában egy Uhlanus regementet kommandírozott, Komornájával együtt (ki Adjután-sa volt) Varsóba megerkezett.

A' Status-Ujság írja: „General Rüdiger Seregének egy lovas és gyalog tsapatja Jul. 29-kén Jozefovnál általjótt a' Visztula bal partjára és vadászszainkal öszvetsapott. Rüdiger Jozefovnál hídat akar üttetni a' Visztulán, hogy egész seregével általszállhasson. — Orosz General Thiemann egy békekövetet köldött General Chrzanovskihoz és meghívta egy beszélgetésre. Azolta mártöbb ízben akartak öszve jöni, de a'

környülállások vagy egyiket vagy másikat mindég eltartoztatták, hogy a' kijegyzett helyre meg nem jelenhetett. Jul. 29-kén ugyan azon tzelből kiment General Chrzanovski az elő örökhöz, de még nem tudjuk hogy találkozott e' az orosz Generállal. — Kalisban az Oroszok közelgetésének hírére lázzadás történt. Két németek névszerént tzukrosmíves Mentzel és fabrikás Rephaln özsvegyűjtven a' többi német fábrikusokat a' lengyel sást leszakasztották, az orosz tzimert kifüggesztették és új Bírót akartak tenni. Azonközben Oberster Myszkovski a' felfegyverkezett földnépének ottani vezére a' városba bémanvén, a' rendet megint helyre állította, Mentzel felakasztatott és Rephán foglyúl hozattatik Varsóba.

Varsó Aug. 5-kén. General Dembinski, a' mint halljuk, Varsói főkományozóvá fog tétetni. — A' két tábor Sochaczew és Lovicz között fekszik közel egymáshoz. Az ütközetet minden pillantásban várhatni; de még eddig csak az elő örök tsatázzgattak.

N a g y B r i t a n n i a.

London Aug. 4-kén. Dom Pedro Tsászár, és a' Tsászárné, és Portugalliának kis Királynéja (Donna Mária) frantzia országból Angliába jöttek és Aug. 1 napján Portsmouthnál a' szárazra kiszállottak, hol őket a' hadi hajók és a' kikötőknek batteriái ágyúlvésekkel tisztelték. Aug. 2-ika óta itt vannak Londonban.

F r a n t z i a O r s z á g.

General Gróf Lobau és Clauzel Urak Frantzia Országnak Marsaljaivá kinevezettek.

A' Követek Kamarájának Aug. 1 és 2-iki Ülésében a' Vice Elölülőknek és Titoknokoknak választása megésett. Vice-Elölülökké választattak Dupont, Berenger, Dupin és Delessert Urak; Titoknokokká Cunin-Gridaine, Ganneron, Boissy d'Anglas és Real Urak. Amazok közzül a' három utolsók, emezek közzül a' három elsőks Ministerialisok. — A' honnét némelly Journalok p. o. a' Messenger, azt következtetik, hogy a' Kamarában sokasodni kezd a' Többség a' Ministerium részére. Azonközben Perier Ur nem akarja felejtteni, hogy a' főkérdéskor (az Elölülöknek választásakor) az Opposio magát igen erősnek mutatta, és a' Ministerialis Candidatus Girod Ur tsupán 1 voksal nyerhette el az Elölülőséget; annálfogva kiakar lépni, a' mint beszélik, a' Ministeriumból.

Algir Jul. 19-kén. Joinville Hertzeg (a' Királynak legkissebb fija) itt vagon Algirban. Artemisia Fregát, melly a' Királyihertzeget idehozta, 17-ikben érkezett a' kikötőbe; és a' Hertzeg ma reggel ágyúlvések alatt kiszállott a' szárazra. — General Berthezene (Algirnak kományozója) alig tudja a' Beduinokat zabolán tartani, kik naponként mérészebbek és a' Hegyek közzül kijöven a' Város felé közelitgetnek. Most közelébb egy mértföldnyire mertek közelíteni Algirhoz, és a' Városba eleséget vagy mást hozó útasokat minduntalan háborgatják. Tegnap még közelébb mertek jöni, de egy pár ágyútsak hamar elszélesztették őket; 800 Beduin maradt halva a' tsatapiatzon, a' többiek elfutottak vissza a' Hegyek közé. — Azt beszélik, hogy Joinville Hertzeg innét Tunisba akar menni.

Páris Aug. 6-kán. Lehon Ur Ófgének a' Felgák Királyának rendkívül

való Követje Aug. 4-ikén a' Királynál audientzián volt.

A' Nouvelle France (Ministeriális Ujság) jelenti, hogy az Igazgatószékhez egy tisztilevél érkezett azzal a' tudósítással, hogy a' Britanniai Kabinet Admiral Codrington hoz parantsolatot küldött, hogy flottájával a' Skaldis vize felé forduljon.

Legújabb tudósítások.

Béts. Aug. 15-dikén. Ő Tsász. Kir. Felségének végezése az, hogy arra az esetre, ha a' Kormányzók által tetetett minden rendelkezések és intézetek sem tartóztathatnák fel a' Cholerát, 's ez ide a' Fejedelmi Fővárosba behatna, Ő Felségeknek és a' Tsászári Familiának a' Schönbrunni és Belvederi Ts. K. Paloták szolgáljanak lakhelyül.

Krakóból írják Aug. 10-kén, hogy Aug. 7-dikéig Varsó körül a' két ellenséges tábor között semmi sem történt, noha azok igen közel állanak egymással. Paskévits F. M. fő hadiszállása 5-dikben Nieborowban és Mihály Ts. Nagyhercegé közel oda Arkadiában volt, mind a' két hely a' Bzura jobb partján esik. Aug. 6-dikén a' két tábor ör tsapatjai tüzesen öszve-tsaptak, 's midőn ebből már azt várnák, hogy az elválasztó nagy ütközet következnék, hirtelen mind a' két fél visszahúzta magát.

Párisból, Aug. 9-dikén: Antverpiában Aug. 5- és 6- napja tsendességben folyt el: 6-dikán reggel Belliard Frantzia Generál bent volt a' Fellegvárban, 's személyesen szóllott Chassé

Generállal, visszatérvén onnan a' városba, ott a' következő Hirdetés adatott ki: „Antverpia városa Frantzia Országának, Angliának és egész Európának oltalma alatt vagyon. Ez az, a' mi kezessegül szolgál nekünk Személyeink és vagyonainkért minden megtámadtatás ellen a' fellegvár és a' hollandus hajós sereg részéről. Költ Aug. 6 kán. Legrelle, Polgármester.“

Ugyan ezen tudósítások szerint a' Frantzia segítő tábor vezetetten az Orleansi és Nemouri Kir. Hertzegektől Monsba és Charleroiha bement; más részről a' Hollandusok az Oraniai Printztől és a' Szász Weimari Bernát Hertzegtől vezéreltetve Diestig előnyomultak, melly két napi járás Brüsselhez; a' Belgák egyesítvén seregeiket elmenek indultak.

Magyarország.

Szombathely, Aug. 10-dikén 1831. — Nagy Léleknek, nagy Tettek a' tulajdonsági és megesmértető jelei; a' mellyek, gyakran, mennél nagyobb készséggel fejtődzenek ki, annál inkább kívánnak köz tudományon belől maradni: mindazonáltal a' Háládatos és érzékeny szív megbotsáthatatlannak tartaná, ama nagy Lélek akaratja ellen is nem tsak napfenyre nem deríteni, hanem a' késő maradéknak is hálájára méltóvá, hasonlóknak pedig serkentő például köz hírré tenni a' mi következik:

Németh Ujvár (Güssing)
Aug. 7-kén 1831.

A' Körmendi Uradalmi Tiztségnek.

Minthogy a' napkeleti Epemirigy Dögéhez hasonló nyavalyának továbbel-

terjedésétől méltán tartani lehetne: a' Tiszttségemnek meghagyom, hogy mind azon Intézeteknek, mellyeket a' Nemes Vármegye ezen Betegségnek meggátlása végett lett, szoros megtartását a' lehetőség elő segélje; az útszák, piatzok, és lakó házak tisztaságára az egész Uradalomban felvigyáztasson; az öszve szorulttakat, legkivált a' 'Sidókat, a' mennyire lehet elválaszsa, a' szűkölködőket pedig élelemmel, a' szomorú Betegség esetére orvossággal is segítse. Mind ezeket a' Tiszttség annyival pontosabban tellyesítse, hogy Nekem, Tisztjeimnek, 's minden alattvalóimnak sorsa érzékenyen szívemen fekszik.

Hertzeg Batthányi Fülep m.p.

A' Felsőség rendelése következtetésében ezen Hivatalos Tudósítás tetetik közön-ségessé; Aug. 9 kéről 1831. a' 21.846 dik szám alatt költ Hirdetésben: Jun: 13-kán 1831. kiütven a' Hazában a' Cholera nyavalya, ezen mai napig a' hivatalos tudósítások szerint az Országnek 41 Megyéjében kegyellenkedett. Nevezetesen: Ugo-tsa, Borsod, Zemplin, Bereg, Szabolts, Szathmár, Gömör, Heves, Máramaros, Abaúj, Turóc, Csongrád, Unghvár, Báts, Esztergom, Trenchin, Torontál, Komárom, Sáros, Békés, Fehérvár, Pozson, Neograd, Liptó, Zólyom, Torná, Pest, Győr, és Szepes Vármegyék; Jász, és Kún Kerületek; Priv. Hajdu városok; Szathmár-Némethi, Kassa, Pest, Buda, Bártfa, Debreczen, Szabadka; Szeged, Győr, és Zólyom Sz. Kir. Városok; ezen Megyékben és Városokban számszerint 457 helyben megbetegültek 19,175-en; ezekből meggyógyultak 2449 en; meghaltak 8246-an; orvoslás alatt maradtak 8480-an. Budán Aug. 9-ikén 1831.

Orvosi tudósítások Budáról azt jegyzik meg, hogy ott a' pusztító nyavalya természetében most már változik; hasmenésen kezdődven hirtelen általmegy colliqnativaba (test feloszlatóvá, vagy elmállasztóvá lészen) és azután Cholera jelenségeivel végződik. — Az, ha a' betegnek tsupán Ipecacuanhából készített hánytatók, nyálkás sűrű decoctumok Acidum Hallerivel, és Pulvis Doverivel együtt beadatik, kívül pedig teste fűszeres szerekkel mosattatik, dörzsöltetik, élesztő szerekkel és mustárból készített tészttával a' hasa borongattatik, meg közönségesen leghatalmasabb orvoslásnak tapasztaltatott.

Ugyan ezt bizonyítja azitt következő velünk közöltetett 's minden tekintetben figyelemre méltó tudósítás, mellyet szóról szóra közlünk:

Leghatalmasabb orvosság a' mostanában uralkodó epemirígy ellen.

A' folyó esztendőben igen sokat olvashatni ezen különös nyavalyáról mind az újságlevelekben mind más apró vagy is repülő-írásokban; azomban megis úgy látszik, hogy ennek valóságos orvossága még mindekkoráig nints kitalálva; ennek talán az lehet az oka, hogy mivel a' nyavalya új levén ez Orvos Urak úgy gondolkodnak, hogy az orvosságnak is újnak és szokatlannak kell lenni; mindazáltal a' dolog nem úgy vagon. Igaz ugyan, hogy ilyen nyavalyát ennekelötte nálunk a' most elők' közzül senki sem tapasztalt; mindazáltal sem orvoslása módja, sem orvossága éppen nem különös, sőt igen könnyű és egyszerű, a' mit én noha orvos nem vagyok, mégis ötven, hatvan betegszerentsés meg-

gyógyításából tapasztaltam, kiket a' halál torkából ezen egyszerű és igen természetes orvossággal ragadtam ki: természetes, mondom, mivel maga a' nyavalyának természete úgy szólván újjal mutatja miképpen kell azt orvosolni. Ugyanis abban megegyeznek mind azok, kik ilyen nyavalyát láttak, hogy az az epének feleslegvalóságától származik. Továbbá az is bizonyos, hogy a' nyavalya mintegy maga jelenti miként kell azt orvosolni: mert az ilyen betegek mind hajlandók a' hányásra, sőt hányanak is, de többnyire csak vizet: Azért tehát mihelyt ezen nyavalyának legelső jeleit észreveszi az ember, mellyek fej- és has-fájás mint a' köznép nevezi, és a' tagok reszketése, melly utolsót mindazáltal mindenkor nem tapasztalni, a' betegnek mindjárt hánytatót kell beadni, és midőn ez a' gyomrot kezdi háborgatni, a' mi egy fertály, legfeljebb fél óra alatt, némellykor pedig egynehány minúta múlva megesik, igyék reá a' már készen lévő langy vagy lágy meleg vízből legalább is fél meszszyet. Erre el kezd a' beteg zöldet, sárgát, sőt ha a' nyavalya már nagyobb mértékben volt még feketét is háyni. Étellel vagy itallal a' beteget nem kell erőltetni: mert ez mind haszontalan, mivel még a' gyomra egészen ki nem tisztul, a' mit eszik vagy iszik mind kihányja, majd ha gyomra egészen helyre áll maga is fog kérni. Igaz ugyan, hogy ez egy kevésbé erős kúra, mivel az embernek minden portzikáját megrázra, de a' haszna bizonyos, úgy hogy azon ötven hatvan beteg közül, kikkel így bántam 's kik a' hánytatót annak idejében vették egyetlenegy sem halt meg, a' mit ők magok megbi-

zonyithatnak; ellenben, kik azt vagy későn vagy éppen nem is vették, ki több, ki kevesebb óra múlva szörnyű kínok, görcsök, rángatodzások convulsiók között múltak ki a' világból. Arról is versengenek mind ekkoráig az Orvosok vajjon ragadós e' ez a' nyavalya vagy sem? Én erről azt mondhatom, hogy Plebános levén, a' melly beteghez tsak híttak, kötelességem szerint mindenikhez elmentem, 's azt a' Katholika Egyház szokása szerint a' halálra elkészítettem; de mégis ekkoráig, hála Istennek! egészségemben semmi változást sem tapasztaltam; sőt azt is mondhatom, hogy egy házból rövid idő alatt négyen kihaltak, kik közül a' nevezett hánytatóval egy sem élt; az ötödik úgy mint egytizenegy esztendő gyermek, kinek hánytatót adtam moggyógyúlt, a' hatodiknak pedig ugyan azon házból még ekkoráig semmi baja sints.

Azt a' többször említett hánytatót, (ez színére nézve a' serhez hasonló híg-ság vagy lé, íze kellemetes édes, meglelt embernek egy evő kanállal, gyermeknek féllal kell adni, és az különös, hogy hirtelen dolgozik, és alólról is hajt) mellynek az uralkodó epe-nyavalya ellen olly hathatós ereje van, készíti Ns. Birscl István Seborvos Úr Nagy-Magyarón a' Csalóközben. — Kérem a' Redactor Urat ezen rövid tudósításomat az emberiség közjáváért ne terheltessék Újság levelébe felvenni 's közönségessé tenni, hogy kiki tudhassa miként kelljen e' gonosz nyavalyát elfojtani. Nagy Fődémesen Poson Vmegyében, Augustus 3 dikán 1831.

Tóth Pál,
Plebános.

Szerkesztető és Kiadó Márton Jóssef, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Aptal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)